

Explaining the Shaping Factors of Improving the Social Status of Students through Sports Activities: A Case Study of Medical Students

Alireza Badri¹, AhmadReza Askari^{2*}, Amir Nadri³, Reza Masoodi⁴

¹Department of Physical Education and Sports Sciences, Shoushtar Branch, Islamic Azad University, Shoushtar, Iran.

^{2*} Department of Physical Education and Sports Sciences, Mobarakeh Branch, Islamic Azad University, Mobarakeh, Iran.

³Department of Physical Education and Sport Sciences, Izeh Branch, Islamic Azad University, Izeh, Iran.

⁴Department of Nursing, Shahrekord University of Medical Sciences, Shahrekord, Iran.

Received: 2023/09/06

Accepted: 2023/09/17

Original Research

Abstract

Objective: Awareness of the values of physical activity affects the voluntary quality of students' personalities and the level of their desire to succeed, and the positive attitude of students towards physical activity is an effective factor in the formation of a healthy lifestyle, intellectual abilities, and also the important characteristics of the profession. The current research aims to explain the factors that shape the improvement of students' social status through sports activities: a case study of medical students.

Methodology: The current research is of a mixed type in terms of the purpose of the developmental-applicative type. Its implementation plan is sequential-exploratory, and it was carried out in two parts, qualitative and quantitative. The statistical population of the research in the qualitative part includes the assistant professors of physical education at the universities of medical sciences in the country, professors with books or research in the field of student sports, high-ranking people of the National Federation of University Sports, and for the quantitative part of the research, all students of medical sciences universities throughout Iran as a community were studied. The sampling method in the qualitative part included the purposeful sampling method (deliberate or judgmental), and the sampling was done using the snowball technique until the theoretical saturation was reached, obtained after interviewing 19 people. The cluster random method was used in the quantitative part, and finally, 400 people were selected as a sample. The data collection tool was used in the qualitative part of the semi-structured, in-depth, and exploratory interview. The research audit was done using believability, transferability, reliability, and verifiability methods. Open, axial, and selective coding were used to analyze the data. However, a researcher-made questionnaire from the qualitative part of the tool was used in the quantitative part. Content validity was measured and confirmed by ten expert professors in

* Corresponding author's e-mail address: dr.araskari@gmail.com

a corrective manner and in accordance with the objectives, and the reliability of the questionnaire was estimated through Cronbach's alpha, SPSS, and Amos software used for the analysis.

Results: The results showed that the codes extracted from the interview in 6 main categories are equal to 191 codes, the causal conditions are equal to 7 components and 27 codes, the central phenomenon is equal to 3 components and 11 extracted codes, the background conditions are equal to 7 components and 36 extracted codes, intervention conditions are equal to 8 components and 41 extracted codes, strategic conditions are equal to 8 components and 43 codes, and consequential conditions are equal to 5 components and 24 extracted codes. Also, the results of structural equation modeling showed that the causal factors on the central phenomenon ($r=0.84$); the central phenomenon on strategic factors ($r=0.75$); background factors over strategic factors ($r=0.29$); Interfering factors have a positive and significant effect on strategic factors ($r=0.55$) and strategic factors on outcome factors ($r=0.28$) ($p \geq 0.05$).

Conclusion: The development of university sports can guarantee students' health and is one of the effective factors in the country's sports development. Accordingly, the role of universities is important for the development of sports in the country. Identifying the platforms and factors for the development of sports in universities, especially universities of medical sciences, in addition to improving students' health, improves students' social status. What seems to be very important and necessary is the formulation of macro goals, policies, and implementation strategies of university sports for students of medical sciences universities in a targeted manner and in accordance with the fourth development plan and the comprehensive system of physical education and sports. Finally, by applying this model, we can hope that a tremendous change will be achieved in improving medical students' social status.

Keywords: Social status, student, university sports, Ministry of Health, Treatment and Medical Education. sports activities

تبیین عوامل شکل‌دهنده ارتقای جایگاه اجتماعی دانشجویان با فعالیت‌های ورزشی؛ مطالعه موردی: دانشجویان علوم پزشکی

علیرضا بدری^۱، احمدرضا عسکری^{۲*}، امیر ندیری^۳، رضا مسعودی^۴

^۱ گروه تربیت بدنی و علوم ورزشی، واحد شوشتر، دانشگاه آزاد اسلامی، شوشتر، ایران.

^{۲*} گروه تربیت بدنی و علوم ورزشی، واحد مبارکه، دانشگاه آزاد اسلامی، مبارکه، ایران.

^۳ گروه تربیت بدنی و علوم ورزشی، واحد ایذه، دانشگاه آزاد اسلامی، ایذه، ایران.

^۴ گروه پرستاری، دانشگاه علوم پزشکی شهرکرد، شهرکرد، ایران.

مقاله پژوهشی

تاریخ دریافت: ۱۴۰۲/۰۶/۱۵

تاریخ پذیرش: ۱۴۰۲/۰۶/۲۶

چکیده

هدف: آگاهی از ارزش‌های فعالیت بدنی، بر کیفیت ارادی شخصیت دانشجویان و سطح آرزوی موفقیت آنها تأثیر می‌گذارد و نگرش مثبت دانشجویان به فعالیت بدنی، مؤثر در شکل‌گیری سبک زندگی سالم، توانایی‌های فکری، ارتقای جایگاه اجتماعی و همچنین ویژگی‌های مهم حرفه‌ای است. هدف پژوهش حاضر تبیین عوامل شکل‌دهنده ارتقای جایگاه اجتماعی دانشجویان با فعالیت‌های ورزشی دانشجویان علوم پزشکی است.

روش پژوهش: تحقیق حاضر از نوع ترکیبی، از حیث هدف از نوع توسعه‌ای- کاربردی، طرح انجام آن متوالی- اکتشافی و در دو بخش کیفی و کمی انجام شده است. جامعه آماری پژوهش در بخش کیفی شامل معاونان تربیت بدنی دانشگاه‌های علوم پزشکی کشور، استادان دارای کتاب و یا پژوهش در حوزه ورزش دانشجویی، افراد رده‌بالای فدراسیون ملی ورزش‌های دانشگاهی و برای بخش کمی تحقیق، کلیه دانشجویان دانشگاه‌های علوم پزشکی در سراسر ایران به عنوان جامعه مورد مطالعه بودند. روش نمونه‌گیری در بخش کیفی، روش نمونه‌گیری هدفمند (تعمدی یا قضاوتی) بود و با استفاده از تکنیک گلوله برفی تا حد رسیدن به اشباع نظری نمونه‌گیری انجام گرفت و پس از مصاحبه با ۱۹ نفر حاصل گردید. در بخش کمی از روش تصادفی خوشه‌ای استفاده شد و در نهایت ۴۰۰ نفر به عنوان نمونه انتخاب شد. ابزار گردآوری داده‌ها در بخش کیفی مصاحبه نیمه‌ساختارمند، عمیق و اکتشافی استفاده شد؛ ممیزی پژوهش با روش‌های باورپذیری، انتقال پذیری، اتکاپذیری و تأییدپذیری انجام شد. برای تجزیه و تحلیل داده‌ها از کدگذاری باز، محوری و گزینشی استفاده گردید؛ اما در بخش کمی، پرسشنامه محقق ساخته برآمده از بخش کیفی ابزار مورد استفاده بود. روایی محتوایی توسط ۱۰ نفر از استادان صاحب نظر به صورت اصلاحی و تطابق با اهداف، سنجیده و مورد تأیید قرار گرفت و پایایی پرسشنامه با آلفای کرونباخ برآورد گردید. برای تحلیل‌های انجام پذیرفته از نرم‌افزارهای SPSS و Amos استفاده شد.

یافته‌های پژوهش: نتایج نشان داد که کدهای مستخرج از مصاحبه در ۶ مقوله اصلی برابر با ۱۹۱ کد است که شرایط علی برابر با ۷ مؤلفه و ۲۷ کد، پدیده محوری برابر با ۳ مؤلفه و ۱۱ کد مستخرج، شرایط زمینه‌ای برابر با ۷ مؤلفه و ۳۶ کد مستخرج، شرایط مداخله‌گر برابر با ۸ مؤلفه و ۴۱ کد مستخرج، شرایط راهبردی برابر با ۸ مؤلفه و ۴۳ کد و شرایط پیامدی برابر با ۵ مؤلفه و ۲۴ کد مستخرج است. همچنین نتایج مدل‌سازی معادلات ساختاری نشان داد که عوامل علی بر پدیده محوری ($r=0/84$)؛ پدیده محوری بر عوامل راهبردی ($r=0/75$)؛ عوامل زمینه‌ای بر عوامل راهبردی ($r=0/29$)؛ عوامل مداخله‌گر بر عوامل راهبردی ($r=0/55$)؛ و عوامل راهبردی بر عوامل پیامد ($r=0/28$)؛ تأثیر مثبت و معناداری دارند ($p \leq 0/05$).

نتیجه‌گیری: توسعه ورزش دانشگاهی می‌تواند ضامن سلامتی دانشجویان و یکی از عوامل مؤثر در توسعه ورزش کشور باشد. بر همین اساس، برای تحول در ورزش کشور نقش دانشگاه‌ها مهم است. شناسایی بسترها و عوامل توسعه ورزش در دانشگاه‌ها خصوصاً دانشگاه‌های علوم پزشکی علاوه بر ارتقای سطح سلامت دانشجویان، باعث ارتقای جایگاه اجتماعی دانشجویان می‌شود. آنچه بسیار مهم و ضروری به نظر می‌رسد تدوین اهداف کلان، سیاست‌ها و راهکارهای اجرایی ورزش دانشگاهی برای دانشجویان دانشگاه‌های علوم پزشکی است؛ به گونه‌ای که به صورت جهت‌دار و مطابق با برنامه چهارم توسعه و نظام جامع تربیت بدنی و ورزش کشور باشد. با به کارگیری این مدل می‌توان امیدوار بود که تحول شگرفی در زمینه ارتقای جایگاه اجتماعی دانشجویان علوم پزشکی به دست آید.

واژگان کلیدی: جایگاه اجتماعی، دانشجو، ورزش دانشگاهی، وزارت بهداشت درمان و آموزش پزشکی، فعالیت‌های ورزشی.

مقدمه

توسعه و گسترش جوامع شهری، پیشرفت روزافزون علم و فناوری، صنعتی شدن و استفاده از ماشین در تمام ابعاد زندگی و در نتیجه مهیا شدن زمینه‌های کم‌حرکی، موجب احساس ضرورت هرچه بیشتر پرداختن به ورزش و فعالیت‌های بدنی شده است (Sanei & Hosseini Nia, 2017). بر اساس مطالعات، انسان، محور توسعه است و انسان سالم جامعه سالم را می‌سازد و انسان و زندگی سالم هدف توسعه پایدار است (Bekker & et. al, 2018; Estenberg & et. al, 2017).

اگرچه تحقیقات متعدد نشان داده‌اند که شرکت در فعالیت بدنی برای سلامت جسم و روان مفید است (White & et. al, 2020) Y (Chung & et. al, 2017; Jakob & et. al, 2020) در این بین با توجه به اینکه دانشجویان نقش اصلی را در پرورش نسل آینده به عهده دارند و به دلیل ضعف توانایی‌های جسمانی و افزایش وزنی که در بین آنان مشاهده می‌شود، اولویت خاصی دارد (Anderson & Good, 2017). زندگی دانشجویی به دلیل شرایط خاص، با بروز استرس‌های گوناگونی همراه است؛ بسیاری از دانشجویان با ورود به محیط دانشگاه و جدایی از خانواده، دچار احساس تنهایی و انزوا می‌شوند. از سوی دیگر، مواجهه با تیپ‌های شخصیتی مختلف در محیط حرفه‌ای و خوابگاه، عدم کفایت امکانات رفاهی، کمبودهای اقتصادی، کاهش منابع حمایتی و نظارت خانواده، آنان را در معرض آسیب‌های روانی و اجتماعی قرار می‌دهد (Edham & et. al, 2008). فعالیت‌های ورزش دانشجویی در سطح آموزش عالی به توسعه و سازماندهی سبک زندگی سالم دانشجویان کمک می‌کند اما در دنیای مدرن با توجه به سرگرمی‌های مجازی چالشی، این مهم هر روز بیشتر در معرض خطر قرار می‌گیرد که باید برای آن چاره‌ای اندیشید (Bobrovsky & et. al, 2020).

تحقیقات نشان داده‌اند که فعالیت بدنی و ورزش، نقش مهمی در بهتر استفاده کردن از اوقات فراغت دانشجویان، کاهش اضطراب و افسردگی و ایجاد روحیه شاداب و حذف یکنواختی زندگی آنان دارد (Arab Ameri & et. al, 2009; Tofighi & et. al, 2014). بهره‌مندی مطلوب از فعالیت‌های ورزشی در دانشگاه در ایام فراغت، موجب سلامت جسم و روان، بهبود روند تحصیلی و روابط اجتماعی آنان می‌شود (Chzhan & Shilko, 2020; Nilsoon & et. al, 2016). آگاهی از ارزش‌های فعالیت بدنی، بر کیفیت ارادی شخصیت دانشجویان و سطح آرزوی موفقیت آنها تأثیر می‌گذارد و نگرش مثبت دانشجویان به فعالیت بدنی، عاملی مؤثر در شکل‌گیری سبک زندگی سالم، توانایی‌های فکری، ارتقای جایگاه اجتماعی و همچنین ویژگی‌های مهم حرفه‌ای است (Blynova & et. al, 2020). جایگاه اجتماعی، موقعیت فرد در ساختار اجتماعی است که منابع موجود و در دسترس او را تعیین می‌کند (Sedighi & et. al, 2020). دانشجویان علوم پزشکی نیز که با سلامت افراد جامعه سروکار دارند از موقعیت مهم‌تری برخوردارند؛ در نتیجه رشد و سلامت آنان در رشد و سلامت جامعه آتی کاملاً محرز است؛ از این‌رو باید گفت ورزش باید جایگاه خاصی در زندگی و اوقات فراغت آنان پیدا کند و از طرفی اهمیت ورزش در جایگاه اجتماعی آنها محرز گردد. جایگاه اجتماعی در حرفه‌های مختلف با هم متفاوت است و داشتن یا نداشتن جایگاه اجتماعی با برخی از مؤلفه‌های موفقیت شغلی نیز در ارتباط است؛ به همین سبب در فهم عوامل مؤثر در تبیین جایگاه اجتماعی باید بر عوامل چندگانه تأکید داشت و آن را از منظری جامع دید (khanipour & et. al, 2019).

جایگاه اجتماعی در تعریف چندین معنای مختلف را در بردارد: در اولین معنا، جایگاه اجتماعی، شاخصی عینی از وضعیت زندگی، درآمد و سطح تحصیلات فرد است که منعکس‌کننده طبقه اجتماعی فرد در جامعه است؛ در معنای دوم، جایگاه اجتماعی عبارت است از ارزیابی ذهنی که فرد از جایگاه خود در سلسله مراتب اجتماعی نسبت به دیگران

احساس می‌کند. انگیزه به دست آوردن منزلت یا حرمت اجتماعی، یکی از انگیزه‌های جهان‌شمول است و می‌توان گفت همه افراد همین که نیازهای ابتدایی و آنی‌شان رفع شد، نیاز به نوعی جایگاه اجتماعی دارند تا ارزش خود را بهتر و بیشتر درک کنند (Maslow, 1984). جایگاه اجتماعی در معنایی دیگر، مجموعه‌ای از ویژگی‌هایی است که یا در فرد وجود دارد مثل جنسیت، زیبایی، بزرگ شدن در یک خانواده متمول (جایگاه اجتماعی انتسابی)، یا مجموعه‌ای از ویژگی‌هایی است که فرد در جریان زندگی با موفقیت‌ها و شکست‌های شغلی، تحصیلی و خانوادگی (جایگاه اجتماعی اکتسابی) برای خود رقم زده است (Thompson & Darling, 2012). دو دسته از عوامل در تعیین جایگاه اجتماعی نقش دارند: عامل اول مرتبط با ویژگی‌های درون فردی شامل صفات شخصیت، نگرش‌ها و مواردی از آن دست است و عامل دوم موقعیت است. شغل و حرفه افراد یکی از عوامل اثرگذار در ادراک فرد از جایگاه اجتماعی خویش است (Azimi & Khanipour, 2022)

جایگاه اقتصادی - اجتماعی، موقعیت فرد در ساختار اجتماعی است که منابع موجود و در دسترس او را تعیین می‌کند. در مباحث مربوط به جایگاه اقتصادی - اجتماعی دو جنبه منابع واقعی و جایگاه را از هم متمایز می‌کنند؛ منابع واقعی مواردی‌اند که شخص در حال حاضر آن را دارد مانند تحصیلات، ثروت مادی، درآمد، دستمزد و پشتیبانی اجتماعی؛ ولی جایگاه به معنای دسترسی بالقوه به منابع در صورت نیاز است. هرچه جایگاه اجتماعی بالاتر باشد، دسترسی به منابع بالقوه بیشتر است. جایگاه عالی ممکن است با درآمد زیاد و تحصیلات کسب شود اما بیان این ارتباط از نوع استنباطی و ضمنی است و به روشنی قابل اندازه‌گیری نیست (Fujishiro & et. al, 2010).

با توجه به نقشی که دانشجویان علوم پزشکی در ساختار اجتماعی، فرهنگی و اقتصادی دارند و خود را برای مشارکت در فعالیت‌های اجتماعی برای تضمین سلامت کشور آماده می‌کنند، ضروری است که از سلامت جسمانی و روانی کاملی برخوردار باشند (Esfahani & et. al, 2018; Noormohammadpour & et. al, 2019). این در حالی است که بر اساس تحقیق رمضانخانی و همکاران (۱۳۹۲) دانشجویان علوم پزشکی، فعالیت جسمانی بسیاری ندارند. به علاوه پژوهش‌ها نشان می‌دهد که در حال حاضر مشکلات جدی نظیر فقر حرکتی در میان دانشجویان علوم پزشکی وجود دارد که تأثیرات منفی‌ای بر سلامت آنها خواهد داشت (Esfahani & et. al, 2018; Noormohammadpour & et. al, 2019). توجه به فعالیت‌های ورزشی و تربیت بدنی در دوران تحصیل و دانشگاه دانشجویان وزارت بهداشت، درمان و آموزش پزشکی فرصت بسیار مغتنمی است که بتوان آنان را با فواید ناشی از ورزش بیشتر آشنا ساخت و بر سهم آن در پر کردن اوقات فراغت و حتی توجه به آن به‌عنوان امری لازم و ضروری افزود. از طرفی بررسی درک جایگاه اجتماعی اعضای یک حرفه خاص و عوامل تشکیل‌دهنده آن، مسأله‌ای تا حدی نوظهور است که در ادبیات پژوهش کمتر به آن پرداخته شده است (khanipour & et. al, 2019)؛ بنابراین ارائه مدلی جامع که بتواند عوامل مربوط اعم از بسترها و زمینه‌ها، عوامل مداخله‌گر، راهبردها و پیامدها را در نظر بگیرد تا ورزش دانشجویی در وزارت بهداشت، درمان و آموزش پزشکی را متحول نماید چالشی است که انجام تحقیق حاضر را توجیه می‌کند.

در مجموع تاکنون تحقیق کامل و جامعی در ترکیبی یکپارچه بر اساس نظریه داده‌بنیاد در مورد عوامل شکل‌دهنده ارتقای جایگاه اجتماعی دانشجویان با فعالیت بدنی مشاهده نشده است. با شناسایی دقیق تمام عوامل، باید اهمیت و ارتباط هریک از آنها را با یکدیگر سنجید و زاویای پنهان و مغفول این بخش زیربنایی ورزش وزارت بهداشت و درمان و آموزش پزشکی کشور را آشکار نمود تا بر اساس آن بتوان به مدلی جامع، بومی و عملی دست یافت و به‌گونه‌ای منطقی و اصولی، به حل مشکلات بی‌شمار در حوزه ورزش وزارت بهداشت و درمان و آموزش پزشکی کشور پرداخت. مسلماً این مدل گامی زیربنایی در توسعه تربیت بدنی دانشگاه خواهد بود؛ زیرا بر این اساس، می‌توان مشکلات و کم‌کاری‌ها را در بخش‌های مختلف شناسایی نمود و آن را معیاری برای اصلاح برنامه‌های جاری و تدوین برنامه‌های

آتی قرار داد. همچنین بهداشت روان دانشجویان از مهمترین اهداف هر جامعه به‌شمار می‌آید؛ زیرا سلامت روان آنان، تضمین‌کننده توسعه سطح علمی و پیشرفت هر جامعه خواهد بود. توسعه تربیت بدنی، یکی از عواملی است که در عملکرد بهینه جسمانی و روانشناختی افراد نقش بسیار مهمی دارد. از سویی به دلیل سرگرمی‌های زیاد مجازی و کمبود امکانات ورزشی، کم‌حرکی و بسیاری از اختلالات روانی دانشجویان علوم پزشکی افزایش می‌یابد؛ پس باید با تفکری اساسی تربیت بدنی و ورزش را در بین این دانشجویان ارتقا داد؛ از طرفی باید اهمیت فعالیت‌های ورزشی را در ارتقای جایگاه اجتماعی دانشجویان مشخص نمود. حال در راستای مزیت‌های توسعه تربیت بدنی و حل مشکلات اشاره شده این سؤال مطرح می‌شود که مدل عوامل شکل‌دهنده ارتقای جایگاه اجتماعی دانشجویان علوم پزشکی با فعالیت‌های ورزشی چگونه است و آیا این مدل از برازش مناسبی برخوردار است؟

روش‌شناسی

این پژوهش از نوع تحقیق‌های آمیخته و از حیث هدف از نوع توسعه‌ای-کاربردی است. روش تحقیق کیفی، مجموعه‌ای از تکنیک‌های تفسیری است که به دنبال توضیح دادن، کشف رمز، ترجمه و دیگر موضوعاتی است که با معانی و مفاهیم ذهنی ارتباط دارند نه آنکه کمیت و میزان وقوع حادثه‌ای خاص را در طبیعت مشخص کند. این پژوهش مصاحبه (در تئوری داده‌بنیاد) و پرسشنامه (در بخش کمی مدل‌سازی معادلات ساختاری) را مبنای گردآوری داده‌های خود قرار داده است. از آنجا که تحقیقات کیفی عمق و ابعاد متعدد، یک پدیده را بهتر و شفاف‌تر به نمایش می‌گذارد، نخست با بهره‌گیری از مصاحبه با کارشناسان ورزش دانشگاهی خصوصاً در دانشگاه‌های علوم پزشکی شامل معاونان تربیت بدنی دانشگاه‌های علوم پزشکی کشور، استادان دارای کتاب و یا پژوهش در حوزه ورزش دانشجویی، افراد رده‌بالای فدراسیون ملی ورزش‌های دانشگاهی، سعی شد پرسش‌های مورد کاوش و چالش تا بن و بستر پاسخ داده شوند و آنگاه در بخش کمی برای اعتبارسنجی، دستاوردهای آن نیز در قالب مدلی مفهومی با ابعاد و مؤلفه‌ها و طراحی شاخص‌ها، پرسشنامه‌ای طراحی شد و در اختیار دانشجویان قرار گرفت.

نمونه‌گیری تعداد محدودی از اعضای جامعه آماری است که بیان‌کننده ویژگی‌های اصلی جامعه باشد. روش نمونه‌گیری در بخش کیفی، روش نمونه‌گیری هدفمند (تعمدی یا قضاوتی) بود که بر پایه انتخاب موارد نمونه توسط پژوهشگر با توجه به قضاوت شخصی و هدف‌های مطالعه و ماهیات تحقیق استوار است و با استفاده از تکنیک گلوله برفی تا حد رسیدن به اشباع نظری نمونه‌گیری انجام گرفت که بعد از شروع مصاحبه‌ها با ۱۹ نفر به اشباع نظری رسیدیم. در بخش کمی برای پاسخ به پرسشنامه محقق‌ساخته که بر اساس کدهای شناسایی شده در بخش کیفی طراحی شد، کلیه دانشجویان دانشگاه‌های علوم پزشکی در سراسر ایران، جامعه هدف در نظر گرفته شدند. روش نمونه‌گیری در بخش کمی به صورت تصادفی خوشه‌ای بود که در ابتدا از بین همه دانشگاه‌های علوم پزشکی کشور (بر اساس تقسیم جغرافیایی کشور در ۴ منطقه شمال، جنوب، شرق و غرب) تعدادی به صورت تصادفی انتخاب شد و سپس در هر منطقه بر اساس تعداد دانشجویان دانشگاه‌های منطقه مزبور، تعدادی به صورت تصادفی به عنوان نمونه انتخاب شدند. برای به دست آوردن حجم نمونه در این تحقیق از فرمول کوکران استفاده شد و تعداد ۴۰۰ نفر به دست آمد.

برای تجزیه و تحلیل داده‌ها از روش تحلیل خرد استفاده گردید به این صورت که داده‌ها با فرایند کدگذاری باز، محوری و گزینشی و بر اساس طرح نظریه داده‌بنیاد تحلیل شد. ابتدا با انجام کدگذاری باز، بخش‌هایی که با توجه به اهداف و سؤالات پژوهش می‌توانست به عنوان کد مفهوم اولیه در نظر گرفته شود، مشخص شد؛ سپس در مرحله

کدگذاری محوری، با توجه به نقش مفاهیم در تبیین مؤلفه‌های ارتقای جایگاه اجتماعی دانشجویان با فعالیت بدنی، این مفاهیم در قالب موجبات علی (علل پدیده اصلی)، راهبردها (استراتژی‌هایی که در پاسخ به پدیده اصلی اتخاذ می‌شوند)، ویژگی‌های زمینه‌ای (شرایط بسترساز خاص مؤثر بر راهبردها)، شرایط محیطی (شرایط عام مؤثر بر راهبردها) و پیامدها (نتایج به کار بستن راهبردها) به صورت نظری با مدل پارادایمی به هم مرتبط شدند. در پایان با انجام کدگذاری گزینشی، نظریه پژوهش درباره عوامل شکل دهنده ارتقای جایگاه اجتماعی دانشجویان با فعالیت بدنی روایت شد. برای سنجش روایی این پژوهش، گزارش پایانی فرایند تحلیل داده‌ها و مقوله‌های حاصل شده، به همراه متن مصاحبه برای چهار نفر از مصاحبه‌شوندگان فرستاده شد و از نظرات آن‌ها در کدگذاری‌ها و طراحی الگو استفاده شد که این روند حدود سه ماه به طول انجامید. همچنین فرایند کدگذاری‌ها توسط ۳ نفر از استادان صاحب‌نظر که خود عضو گروه مصاحبه نبودند، بررسی و از پیشنهادها آن‌ها در تدوین مدل استفاده گردید. پژوهشگر برای سنجش پایایی ابزار کیفی، دو مصاحبه آزمایشی ترتیب داد و پس از تحلیل نتایج و سپس مقایسه با اهداف و سؤالات پژوهش، اصلاحاتی در سؤالات و اولویت‌بندی پرسش‌ها داده شد تا باعث افزایش دقت ابزار پژوهش شود. برای ممیزی پژوهش حاضر از چهار راهبرد استفاده شد؛ در ابتدا برای باورپذیری، محقق یکی از مصاحبه‌ها را بعد از یک ماه دوباره کدگذاری نمود و نتایج با ضریب اسکات مقایسه شد. گفتنی است برای اعتمادپذیری و انتقال‌پذیری از روش تحلیل اعضای پژوهش استفاده شد؛ در این روش گزارش محقق از نظر صحت و کامل بودن مورد مطالعه و بررسی قرار گرفت. اتکاپذیری به معنای اینکه آیا اگر کس دیگری کدگذاری کند به همین یافته‌ها می‌رسد نیز انجام شد. برای تأییدپذیری ۳ نفر صاحب نظر کدها، یافته‌ها و مدل را بررسی کردند و تمام مراحل به صورت جزء به جزء ارائه شد تا متخصصان خبره نظرشان را در مورد مدل ارائه دهند؛ سپس پرسشنامه‌ای منطبق بر کدهای انتخابی استخراج گردید تا در بخش دوم تحقیق (بخش کمی) مورد استفاده قرار گیرد.

پرسشنامه، یکی از متداول‌ترین ابزار جمع‌آوری اطلاعات در تحقیقات پیمایشی است؛ سؤالات پرسشنامه این تحقیق با استفاده از طیف ۵ گزینه‌ای لیکرت امتیازبندی گردید. پرسشنامه‌ای که برای جمع‌آوری داده‌ها مورد استفاده قرار می‌گیرد، در مرحله اول باید از روایی یا اعتبار برخوردار باشد و در مرحله دوم باید پایایی یا اعتماد داشته باشد. روایی بدین معناست که روش یا ابزار به کار رفته تا چه حد می‌تواند خصوصیت مورد نظر را درست اندازه‌گیری کند؛ روایی صوری و محتوایی آن توسط متخصصان و استادان خبره مدیریت ورزشی و بر اساس کدهای استخراجی سنجیده و پرسشنامه طراحی شده مورد بررسی قرار گرفت. برای روایی سازه آن نیز با توجه به محقق ساخته بودن پرسشنامه، از آزمون تحلیل تأییدی و برای پایایی ابزار نیز از ضریب آلفای کرونباخ استفاده شد. در تجزیه و تحلیل از تحلیل عاملی تأییدی در نرم افزار AMOS استفاده و قبل از انجام این کار به آزمون نرمال بودن جامعه آماری پرداخته شد و با استفاده از آزمون کولموگروف - اسمیرنوف توزیع (نرمال، یکنواخت و نمایی) داده‌های متغیر کمی مورد بررسی قرار گرفت.

یافته‌ها

بخش کیفی

ویژگی‌های جمعیت‌شناختی و توزیع فراوانی صاحب‌نظران و متخصصان حاضر در تحقیق در جدول ۱ ارائه شده است.

جدول (۱): ویژگی‌های جمعیت‌شناختی مشارکت‌کنندگان در بخش کیفی

ردیف	سمت	تحصیلات	رشته تحصیلی	حوزه فعالیت	دانشگاهی اجرایی
۱	معاون تربیت‌بدنی دانشگاه‌های علوم پزشکی تهران	دکتری	طب اورژانس	☐	-
۲	معاون تربیت‌بدنی دانشگاه‌های علوم پزشکی کرمان	دکتری	مدیریت ورزشی	☐	-
۳	رئیس تربیت‌بدنی دانشگاه‌های علوم پزشکی اصفهان	دکتری	مدیریت ورزشی	☐	☐
۴	معاون تربیت‌بدنی دانشگاه‌های علوم پزشکی مشهد	دکتری	مدیریت آموزشی	☐	☐
۵	رئیس تربیت‌بدنی دانشگاه‌های علوم پزشکی کردستان	ارشد	مدیریت ورزشی	☐	☐
۶	معاون تربیت‌بدنی دانشگاه‌های علوم پزشکی تهران	دکتری	فیزیولوژی ورزشی	-	☐
۷	رئیس فدراسیون ملی ورزش‌های دانشگاهی	دکتری	مدیریت ورزشی	☐	☐
۸	دبیرکل فدراسیون ملی ورزش‌های دانشگاهی	دکتری	رفتار حرکتی و روان‌شناسی ورزشی	☐	☐
۹	کارشناس فدراسیون ملی ورزش‌های دانشگاهی	کارشناسی ارشد	فیزیولوژی ورزشی	-	☐
۱۰	دبیر معاونت تربیت‌بدنی وزارت علوم و تحقیقات	دکتری	مدیریت ورزشی	-	☐
۱۱	معاونت تربیت‌بدنی وزارت علوم، تحقیقات و فناوری	کارشناسی ارشد	فیزیولوژی ورزشی	-	☐
۱۲	مدیرکل تربیت‌بدنی وزارت علوم، تحقیقات و فناوری	دکتری	مدیریت ورزشی	☐	☐
۱۳	هیأت علمی و استاد دانشگاه آزاد تهران جنوب	دکتری	مدیریت ورزشی	☐	-
۱۴	هیأت علمی و استاد دانشگاه کردستان	دکتری	مدیریت ورزشی	☐	-
۱۵	هیأت علمی و استاد دانشگاه کردستان	دکتری	مدیریت ورزشی	☐	-
۱۶	هیأت علمی و استاد دانشگاه تهران	دکتری	مدیریت ورزشی	☐	-
۱۷	هیأت علمی و استاد دانشگاه تهران	دکتری	مدیریت ورزشی	☐	-
۱۸	هیأت علمی و استاد دانشگاه علوم تحقیقات	دکتری	مدیریت ورزشی	☐	-
۱۹	هیأت علمی و استاد دانشگاه آزاد تهران جنوب	دکتری	مدیریت ورزشی	☐	-

کدگذاری آزاد اولین مرحله فرایند کدگذاری در مدل پارادایمی است؛ نتایج این مرحله در جدول زیر آمده است.

جدول (۲): نمونه‌ای از کدگذاری اولیه

نشانگر	متن مصاحبه (نکات کلیدی)	(کد اولیه)
P1	دانشجویان به علت مباحث درسی، انگیزه کافی برای حرکات ورزشی ندارند.	ایجاد انگیزه در دانشجویان
P1	دانشجویان با مزایای ورزش و برنامه‌های علمی و تفریحی آشنایی کاملی ندارند.	آشنا کردن دانشجویان با مزایای ورزش
P1	مدیریت دانشگاه برای ورزش دانشجویان هزینه نمی‌کند	هزینه نکردن در ورزش نگاه مدیریت
P1	بعضی از دانشجویان اصلاً برایشان اهمیت ندارد ورزش کنند و ورزش را جزء ضروریات و نیازهایشان نمی‌دانند	اهمیت ندادن به ورزش

P1	ما باید زیر ساخت‌های فکری را درست کنیم تا دانشجویان خود پول و هزینه بدهند	توسعه زیرساخت‌های فکری دانشجویان در مورد ورزش کردن
P1	مدیران بخش تربیت بدنی دانشگاه‌های علوم پزشکی باید به سمت شناخت نیازمندی برای ورزش دانشجویان بروند	شناخت نیازمندی ورزش دانشجویان
P1	دانشجویان هنوز به ضرورت ورزش پی نبرده‌ایم چون مواهبش را لمس نکرده‌ایم	عدم درک مواهب ورزش
P1	بخش تربیت بدنی دانشگاه باید این زیرساخت‌ها را فراهم کند	فراهم‌سازی زیرساخت بخش تربیت بدنی دانشگاه
P1	طی این سال‌ها مدیران دانشگاه عوض شدند ولی هیچ کدام از آنها منابع مالی کافی برای بخش تربیت بدنی فراهم نکردند	نبود منابع مالی کافی جابه‌جایی مدیران
P1	انجام فعالیت‌های بدنی دانشجویان، منجر به کاهش مصرف دخانیات در آنان خواهد شد	کاهش مصرف دخانیات اهمیت ورزش
P1	یکی از مشکلات در برنامه‌ریزی بخش تربیت بدنی در نظر نگرفتن نظر دانشجو برای برنامه‌ریزی است.	نادیده گرفتن نظر دانشجو در برنامه‌ریزی‌ها
P1	هیچ برنامه‌ریزی مدونی نداریم، بیشتر برنامه‌ریزی‌ها کوتاه مدت و مقطعی‌اند	برنامه‌ریزی مدون وجود برنامه‌ریزی‌های کوتاه
P2	سلامت اجتماعی دانشجویان در گروه همین فعالیت‌های ورزشی و توسعه برنامه‌های ورزشی است	سلامت اجتماعی
P2	اگر مسئولان دانشگاه و وزارت آموزش عالی دغدغه ورزش را داشته باشند که در نهایت به چند شاخص مثلاً نشاط اجتماعی خواهند رسید تنها راه ساده و ارزان و در دسترس آن ورزش است	نشاط اجتماعی
P2	همه ما می‌دانیم در محیط ورزش، افسردگی و خمودگی و معضلات اجتماعی بسیار کم است	کاهش معضلات اجتماعی
P2	راهبردهای بخش تربیت بدنی در دانشگاه مشهود، توسعه زیرساخت‌های نرم افزاری و سخت افزاری ورزش برای دانشجویان است	توسعه زیرساخت‌های نرم‌افزاری و سخت افزاری ورزش برای دانشجویان
P2	نتایج علمی نشان می‌دهد که یکی از مهمترین عوامل کاهش بیماری‌های قلبی و عروقی، ورزش کردن است	کاهش بیماری‌های قلبی و عروقی
P2	مدیران دانشگاه باید دانشجویان را به سمت ورزش کردن تهییج کنند که در هر زمان و مکانی ورزش کنند	تهییج دانشجو به سمت ورزش
P2	اگر بر باور دانشجویان مبنی بر عمر طولانی، زیبایی اندام، کاهش هزینه‌های بیماری و ... که با ورزش امکانپذیر است کار کنیم می‌توانیم آنها را به سمت ورزش مستمر سوق دهیم	کسب زیبایی اندام
P2	برگزاری همایش‌های پیاده‌روی دانشجویان یکی از رویکردهای مناسب برای ترویج ورزش است.	برگزاری همایش‌های پیاده‌روی

کدگذاری محوری، دومین مرحله فرایند کدگذاری در مدل پارادایمی است؛ نتایج این مرحله در جدول زیر آمده است. در جدول ۲ پس از انجام کدگذاری باز، برای تشخیص وجود موارد مشابه و تفاوت در فهرست‌بندی مطالب استخراجی از مصاحبه‌ها، فرایند کدگذاری محوری مورد استفاده قرار گرفت و با ادغام برخی از مفاهیم و کدهای مرحله قبل، کدهای محوری انتخاب شدند. در مرحله آخر کدگذاری، کدهای محوری در مرحله قبل از حیث یکپارچگی و کلی‌نگر، جامع و کاربردی بودن، هر مفهوم، از لحاظ معنایی و ارتباط محتوایی با یکدیگر ادغام و سپس به صورت انتخابی استخراج گردید تا فرایند سه بخشی کدگذاری به پایان برسد. در پایان این مرحله مدل جامع ترسیم گردید.

جدول (۳): نمونه‌ای از کدگذاری محوری و گزینشی

کدگذاری گزینشی	کدگذاری محوری	نشانه‌ها
نقش انگیزش و انگیزه	ایجاد انگیزه در دانشجویان	P1, P11
	تهیج دانشجویان به سمت ورزش	P2
	ترغیب انگیزه حضور	P6
	آیتم‌های تشویقی	P16
	علاقه‌مند کردن دانشجویان به ورزش	P3
	شناخت نیازمندی ورزش دانشجویان	P1, P19
تعیین نیازهای ورزشی دانشجویان	شناسایی نیازها و خواسته‌های دانشجویان	P11
	شناخت نیازها دانشجویان	P19
	بررسی نیازهای ورزشی	P19
	مشارکت مدیران	P3
جایگاه مدیریتی	حمایت مسئولان	P5
	ثبات مدیریتی	P10
	تعیین بودجه ترویج فعالیت‌های ورزشی	P2
	سرمايه‌گذاري در ساخت امکان ورزشی	P5
مباحث مالی	سرمايه‌گذاري در ورزش دانشجویی	P12
	تأمین منابع مالی	P19
	دسترسی آسان و ارزان به امکان ورزشی	P3
	ارائه وسایل ورزشی به طور رایگان	P9
	ارائه خدمات ورزش به دانشجویان به صورت رایگان	P19
	در اختیار گذاشتن امکان ورزشی به صورت رایگان به دانشجویان	P19
	قرار گرفتن ورزش در سبد خانواده‌ها	P3
	قرار گرفتن ورزش در سبد زندگی مردم	P6
	ترویج ورزش در خانواده دانشجویان	P7
	ضرورت افزایش امکانات ورزشی محیط‌های دانشگاهی	P2
آرائه رایگان خدمات ورزشی و امکان ورزشی به دانشجویان	مناسب بودن محیط دانشگاه برای ورزش	P6
	مهیا شدن محیط دانشگاه برای ورزش	P17
	رفع موانع فعالیت ورزشی دانشجویان در محیط دانشگاه	P18
	افزایش روحیه و انرژی دانشجویان	P6
ترویج ورزش در خانواده دانشجویان	افزایش سطح انرژی	P8
	افزودن انرژی دانشجویان	P9
	کاهش مصرف داخانیات	P1
کاهش ناسازگاری‌های فردی و اجتماعی	کاهش پرخاشگری دانشجویان	P5
	پیشگیری از وقوع جرائم و آسیب‌های اجتماعی	P6
	رسیدن به تناسب اندام	P2
کسب تناسب اندام	کسب زیبایی اندام	P2
	سلامت و تندرستی	P11
	سلامت جسم و تناسب بدن	P17
	کاهش وزن	P16

شکل (۱): مدل ارتقای جایگاه اجتماعی دانشجویان با فعالیت‌های ورزشی

بخش کمی:

از ۴۰۰ نفر نمونه آماری آزمودنی، ۱۶۸ نفر (۴۲٪) زن و ۲۳۲ نفر (۵۸٪) مرد بوده‌اند. ۲۶۶ آزمودنی (۶۶٪/۱۵) مجرد و ۱۳۴ نفر (۳۳٪/۱۵) متأهل بوده‌اند. ۵۴ نفر (۱۳،۵٪) از نمونه آماری دارای سن کمتر از ۳۰ سال، ۹۸ نفر (۲۴،۵٪)

دارای سن ۳۱ تا ۳۵ سال، ۱۰۰ نفر (۲۵٪) دارای سن ۳۶ تا ۴۰ سال، ۹۶ نفر (۲۴٪) دارای سن ۴۱ تا ۴۵ سال و ۵۲ نفر (۱۳٪) دارای سن ۴۶ سال به بالا بودند.

برای تأیید عوامل و فاکتورهای استخراج شده پرسشنامه ارتقای جایگاه اجتماعی دانشجویان با فعالیت‌های ورزشی، از روش تحلیل عاملی تأییدی بر پایه نرم‌افزار Amos استفاده شد.

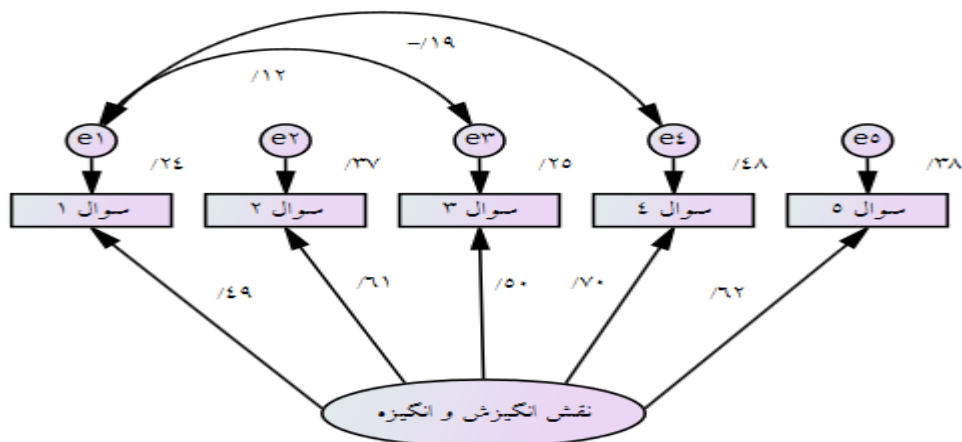
یکی از روش‌های ارزیابی متغیرهای پنهان در مدل اندازه‌گیری سازنده یا ترکیبی، استفاده از تحلیل آماری در سطح متغیرهای مشاهده‌پذیر است. در اینجا سؤالی که مطرح می‌شود این است که آیا هر کدام از مشاهده‌پذیرها سهمی در متغیر پنهان تشکیل شده داشته و معنای مفهوم مورد نظر را منتقل می‌کنند؟ در این روش دو رابطه وجود دارد:

معناداری وزن‌ها: در اینجا هدف، بررسی این موضوع است که آیا این متغیر مشاهده‌پذیر می‌تواند با ایجاد متغیر پنهان تشکیل شونده مرتبط باشد؟ برای پاسخ به این سؤال، معناداری معرف‌های تشکیل دهنده مورد توجه قرار می‌گیرد. قدرت رابطه بین عامل (متغیر پنهان) و متغیر قابل مشاهده با بار عاملی نشان داده می‌شود؛ بار عاملی مقداری بین صفر و یک است. اگر بار عاملی کمتر از ۰/۳ باشد رابطه ضعیف در نظر گرفته شده و از آن صرف‌نظر می‌شود. بار عاملی بین ۰/۳ تا ۰/۶ قابل قبول و اگر بزرگتر از ۰/۶ باشد بسیار مطلوب است.

در تحلیل عاملی تأییدی مرتبه اول، رابطه عامل یا عامل‌ها (متغیرهای پنهان) با گویه‌ها (متغیرهای مشاهده‌پذیر) مورد سنجش قرار می‌گیرد. در این روش هیچ رابطه‌ای بین متغیرهای پنهان بررسی نمی‌شود؛ این مدل اندازه‌گیری صرفاً برای اطمینان از آن است که متغیرهای پنهان درست اندازه‌گیری شده‌اند. در تحلیل عاملی تأییدی مرتبه اول می‌توان رابطه یک عامل با چند گویه یا چند عامل با چند گویه را بررسی کرد.

تک تک عوامل مورد بررسی قرار گرفت و معرف‌های هر مؤلفه از حد متوسط به بالا بود که نشان‌دهنده اعتبار عاملی بود؛ برای نمونه، بررسی یکی از عوامل علی در ادامه آورده شده است:

آیا عوامل نقش انگیزش و انگیزه می‌تواند تشکیل‌دهنده یا سازنده شاخص وضعیت عوامل علی ارائه مدل ارتقای جایگاه اجتماعی دانشجویان با فعالیت‌های ورزشی باشد؟

جدول (۴): برآورد شاخص‌های ارزیابی کلیت مدل

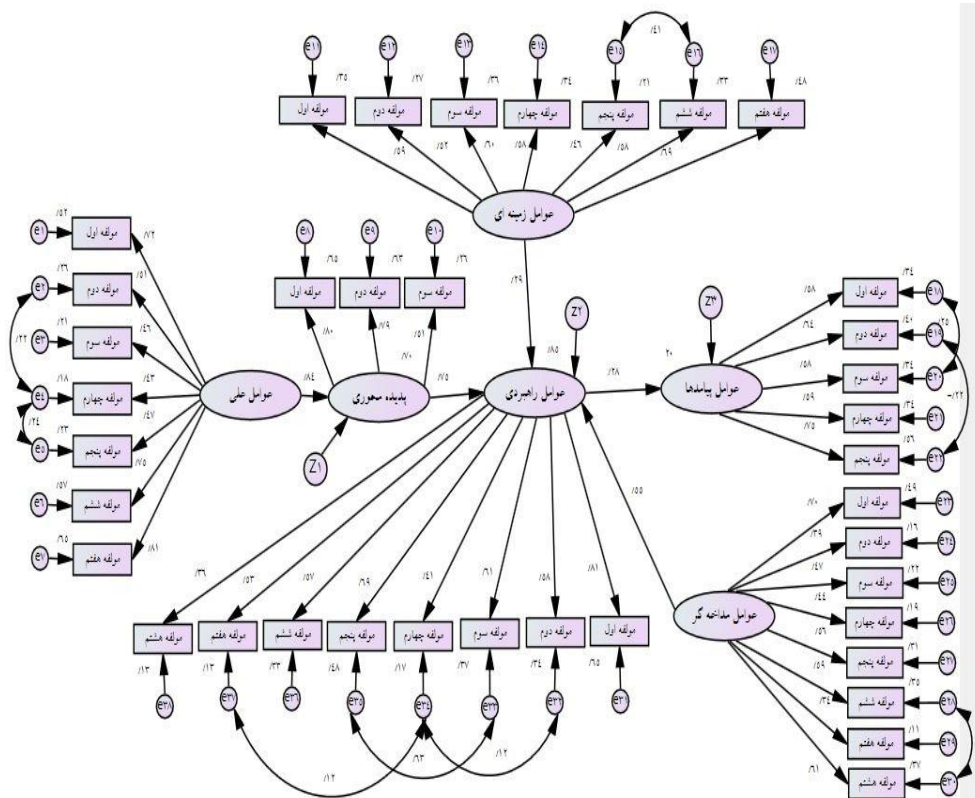
شاخص	CMIN/DF	CFI	PCFI	RMSEA	Helter
مقدار	۱/۴۵۷	۰/۹۹۶	۰/۶۹۵	۰/۰۳۴	۷۱۴

شاخص‌های ارزیابی کلیت مدل در مجموع نشان دهنده این است که مدل تدوین شده، توسط داده‌های گردآوری شده حمایت می‌شوند؛ به عبارت دیگر برازش داده به مدل برقرار است. اغلب شاخص‌ها در دامنه قابل قبولی قرار دارند. شاخص کائی اسکوئر نسبی (CMIN/DF) کوچکتر از ۳، شاخص برازش تطبیقی (CFI) برابر با ۰/۹۹۶، شاخص برازش تطبیقی مقتصد (PCFI) برابر با ۰/۶۹۵، ریشه دوم میانگین مربعات خطای برآورد (RMSEA) برابر با ۰/۰۳۴ و شاخص هلتر برابر با ۷۱۴ همگی حاکی از مطلوب بودن مدل است.

جدول (۵): مقادیر بارهای عاملی متغیر نقش انگیزش و انگیزه

معرف	بار عاملی	مقدار بحرانی	انحراف استاندارد	سطح معناداری
۱Q	۰/۴۹	-	-	۰/۰۰۱
Q2	۰/۶۱	۶/۳۵۷	۰/۱۶۸	۰/۰۰۱
۳Q	۰/۵۰	۶/۵۳۱	۰/۱۶۹	۰/۰۰۱
۴Q	۰/۷۰	۶/۶۹۷	۰/۱۶۸	۰/۰۰۱
۵Q	۰/۶۲	۶/۳۸۷	۲۰۲	۰/۰۰۱

مقادیر برآورد شده در جدول بالا (بار عاملی، مقدار بحرانی و سطح معناداری) بیانگر این است بارهای عاملی مربوط به همه معرف‌های متغیر «نقش انگیزش و انگیزه» در وضعیت مطلوبی قرار دارند؛ به عبارت دیگر همبستگی مؤلفه نقش انگیزش و انگیزه با معرف‌های این مؤلفه در حد متوسط به بالا برآورد می‌شود؛ در نتیجه ابزار سنجش این مؤلفه از اعتبار عاملی برخوردار است.

شکل (۲): تحلیل مدل نهایی ارتقای جایگاه اجتماعی دانشجویان با فعالیت‌های ورزشی

جدول (۶): شاخص‌های ارزیابی کلیت مدل معادله ساختاری

شاخص	مطلق		تطبیقی			مقتصد		Holter
	کای مربع	کای مربع	شاخص	شاخص	شاخص	کای اسکوتر	ریشه	
کای مربع	بهنجار شده	کای مربع	شاخص	شاخص	شاخص	کای اسکوتر	ریشه	
CMIN	بهنجار شده	کای مربع	برازش	نیکویی	تاکر-	هنگار شده به	میانگین	
GFI	کای مربع	کای مربع	تطبیقی	برازش	لويس	درجه آزادی	مربعات	
TLI	کای مربع	کای مربع	PCFI	CFI	CFI	خطای	خطای	
CFI	کای مربع	کای مربع	مطلوب	مطلوب	مطلوب	برآورد	برآورد	
RMSE	کای مربع	کای مربع	مطلوب	مطلوب	مطلوب	مطلوب	مطلوب	
ملاک	-	بیش از ۰/۹	بیش از ۰/۹	بیش از ۰/۹	بیش از ۰/۹	مقادیر بین ۱ تا ۳	کمتر از ۰/۱	-
مقدار	۱۲۶۹/۵۴۷	۰/۹۰۵	۰/۹۱۵	۰/۹۰۱	۰/۷۸۹	۲/۰۶۱	۰/۰۵۲	۲۱۳
تفسیر	-	مطلوب	مطلوب	مطلوب	مطلوب	مطلوب	مطلوب	-

شاخص‌های ارزیابی کلیت مدل معادله ساختاری با توجه به دامنه مطلوب این شاخص‌ها در مجموع بیانگر آن است که مدل مفروض تدوین شده با داده‌های پژوهش حمایت می‌شوند؛ به عبارت دیگر برازش داده‌ها به مدل برقرار است و همگی شاخص‌ها بر مطلوبیت مدل معادله ساختاری دلالت دارند.

جدول (۷): برآورد مسیر متغیرهای پژوهش

P. Value	متغیر وابسته		مسیر	متغیر مستقل
	نسبت بحرانی	ضریب مسیر		
۰/۰۰۱	۱۲/۸۲۵	۰/۸۴	<---	عوامل علی
۰/۰۰۱	۶/۰۵۷	۰/۷۵	<---	پدیده محوری
۰/۰۰۱	۲/۱۵۲	۰/۲۹	<---	عوامل زمینه‌ای
۰/۰۰۱	۳/۳۵۱	۰/۵۵	<---	عوامل مداخله‌گر
۰/۰۲۰	۳/۱۶۲	۰/۲۸	<---	عوامل راهبردی

مقادیر برآورد شده در جدول بالا بیانگر این است که عوامل علی بر پدیده محوری ($r=0/84$)؛ پدیده محوری بر عوامل راهبردی ($r=0/75$)، عوامل زمینه‌ای بر عوامل راهبردی ($r=0/29$)، عوامل مداخله‌گر بر عوامل راهبردی ($r=0/55$) و عوامل راهبردی بر عوامل پیامد ($r=0/28$) تأثیر مثبت و معناداری دارند ($p \leq 0/05$).

بحث و نتیجه‌گیری

هدف پژوهش حاضر ارتقای جایگاه اجتماعی دانشجویان با فعالیتهای ورزشی است. توسعه ورزش دانشگاهی می‌تواند ضامن سلامتی دانشجویان و یکی از عوامل مؤثر توسعه ورزش کشور باشد؛ بر همین اساس، برای تحول در ورزش کشور نقش دانشگاه‌ها مهم است. شناسایی بسترها و عوامل توسعه ورزش در دانشگاه‌ها خصوصاً دانشگاه‌های علوم پزشکی علاوه بر ارتقای سطح سلامتی دانشجویان، باعث رشد ورزش کشور می‌شود؛ زیرا دانشجویان دانشگاه‌های علوم پزشکی

با توجه به شرایط تحصیلی تحرک کمتری دارند و در بیشتر مواقع به دلیل مشغله زیاد تحصیلی و درگیری در آموزش‌های عملی در بیمارستان، شرایط و موقعیت پرداختن به فعالیت‌های ورزشی را ندارند.

تجزیه و تحلیل یافته‌ها نشان داد که شاخص‌های ارزیابی کلیت مدل معادله ساختاری از برازش مناسبی برخوردار است. نتایج این تحقیق گویای این مطلب است که عوامل علی مدل ارتقای جایگاه اجتماعی دانشجویان با فعالیت‌های ورزشی، عبارت از نقش انگیزش و انگیزه، نیازسنجی ورزشی دانشجویان، وجود مدیران دغدغه‌مند برای ورزش، مباحث مالی، ارائه رایگان خدمات ورزشی به دانشجویان، ترویج ورزش در خانواده دانشجو و آمادگی محیط دانشگاه برای ورزش است؛ برای مثال عامل نقش انگیزش و انگیزه با یافته‌های نظری و همکاران (۱۳۹۹) که پژوهشی با عنوان تعیین عوامل مؤثر بر افزایش مشارکت دانشجویان در فعالیتهای بدنی، انجام دادند منطبق است. نتایج این پژوهش نشان داد که عامل انگیزشی از عوامل مؤثر بر افزایش مشارکت ورزشی دانشجویان است. سهولی کوهسوری و همکاران (۱۳۹۹) در پژوهشی به بررسی مقایسه‌ای عوامل مؤثر بر نهادینه‌سازی ورزش در بین دانشجویان پرداختند؛ نتایج نشان داد که انگیزاننده‌ها می‌توانند بر نهادینه‌سازی ورزش در بین دانشجویان مؤثر باشند. از دیگر عوامل علی مؤثر در این پژوهش می‌توان به نیازسنجی ورزشی دانشجویان اشاره کرد؛ نتایج این یافته‌ها با یافته‌های قنبری بلینوا و همکاران (۲۰۲۰) به طراحی الگوی راهبردی توسعه ورزش دانش‌آموزی در مدارس پرداختند و به این نتیجه رسیدند که عوامل علی، عوامل مدیریتی، فرهنگی-اجتماعی، رسانه و فناوری، علمی-ورزشی بر الگوی راهبردی توسعه ورزش دانش‌آموزی در مدارس اثر دارد. محمدی و همکاران (۱۳۹۶) در پژوهش خود اشاره کردند عامل مدیریتی از علل مؤثر بر توسعه ورزش در دانشگاه‌های کشور است که این موضوع با مفهوم استخراجی این مقاله مبنی بر وجود مدیران با دغدغه ورزشی، سنخیت دارد.

مقوله محوری این پژوهش، بهبود انرژی و روحیه دانشجو، کاهش ناسازگاری‌های فردی و اجتماعی و کسب تناسب اندام است و راهبردهای این تحقیق، اجرای برنامه‌ریزی مدون و اصولی، ارائه اطلاعات درمورد فواید و مزایای فعالیت بدنی، ایجاد فرهنگ ورزش، افزایش سرانه ورزشی و تجهیزات، برگزاری همایش ورزشی در دانشگاه‌ها، تدوین الگوی فعالیت بدنی دانشجویان و استفاده از طرح‌های تشویقی است. نهادینه کردن فرهنگ ورزش، یکی از راهبردهای برآمده از مدل است. نظر به اینکه انسان برخلاف ماشین و صنعت تربیت‌پذیر و اهل اندیشه است، با سرمایه‌گذاری در بعد فرامادی وی که همانا اخلاق است، می‌توان او را به سمت و سوی دلخواه راهنمایی کرد و با درونی ساختن ارزش‌های اخلاقی رونق جامعه را به طور عام و فرهنگ را به طور خاص شاهد باشیم (Rishechi, 2016).

شرایط زمینه‌ای تأثیر گذار بر راهبردها در این پژوهش شامل استفاده از ظرفیت‌های موجود، توسعه زیرساخت‌های لازم ورزش، اشاعه‌دهنده‌های ورزش دانشجویی، دسترسی آسان و سریع به امکانات ورزشی، بهره‌گیری از مدیران و کارشناسان توانمند و متخصص، توانمندسازی مربیان، توسعه فرهنگی و تبلیغات است. یکی از عوامل کشف شده از مصاحبه‌ها عامل مدیریتی بود؛ این یافته با یافته‌هایی که نقش سبک‌های مدیریتی را بر ارتقای شاخص‌های سازمانی و افزایش کیفیت زندگی زیرمجموعه سازمان مورد بررسی قرار می‌دهد؛ همسوست. یکی از این سبک‌ها مدیریت متعهدانه است که دارای مؤلفه‌هایی چون به حساب آوردن، دیده شدن نقش افراد، ایجاد شرایط برای رشد و بالندگی و مشارکت دادن افراد در تصمیم‌گیری و دریافت حقوق عادلانه در برابر عملکرد و کار است. قابلیت‌های مشارکت در تصمیم‌گیری نیز به افراد احساس ارزشمند بودن می‌دهد و به همین دلیل می‌تواند بر ادراک از جایگاه اثرگذار باشد (Fuller, 2006). از عوامل مداخله‌گر مؤثر بر راهبردهای مدل این پژوهش می‌توان به مشکلات ساختاری، کم توجهی به زمان اوقات فراغت دانشجویان، نبود برنامه‌ریزی راهبردی، موانع مالی و بودجه‌ای، نبود نگاه ورزشی در مدیران، موانع قانونی برای سرمایه‌گذاری در ورزش اشاره نمود. انجام هر فعالیتی دارای موانعی است که رفع این موانع و مشکلات می‌تواند به

توسعه آن کمک کند. نیازی و همکاران (۱۳۹۹)، در پژوهشی وجود فضای غیررقابتی، وجود ریسک‌پذیری زیاد در صنعت ورزش، محدودیت‌ها و ممنوعیت‌های اجتماعی را از عوامل مداخله‌گر یافتند که با نتایج این تحقیق سازگار است. ورزش با ایجاد تغییرات در سیستم داخلی بدن به سلامت جسمانی کمک می‌کند، قدرت کارآیی جسمانی را افزایش می‌دهد، از بسیاری بیماری‌ها پیشگیری می‌کند و می‌تواند در درمان بسیاری از بیماری‌ها مفید باشد. همچنین با توجه به رابطه جسم و روان، ورزش می‌تواند علاوه بر تأمین و تضمین سلامت جسمانی، بر سلامت روانی نیز اثرگذار باشد. ورزش می‌تواند بر شکوفایی و پرورش خصیصه‌های کارآمدی نظیر اعتماد به نفس، صبر، صداقت، مسئولیت‌پذیری، احترام متقابل به حقوق سایر افراد و کارگروهی - مخصوصاً در ورزش‌های گروهی - مؤثر باشد که محصول آن سلامت روانی فرد و در نتیجه سلامت جامعه است. برون‌داد این سلامت روانی را می‌توان در شادی و نشاط و سلامتی فردی و جمعی مشاهده کرد و می‌تواند در تمامی عرصه‌های جامعه حضوری پررنگ داشته باشد و در مقایسه با جامعه‌ای که از این ویژگی برخوردار نیست، کاملاً متمایز است (Khataminy, 2014). مطالب فوق با یافته‌های پژوهش که شامل افزایش نشاط و بهبود روحیه، افزایش وضعیت سلامت روان و جسم دانشجویان به عنوان مقوله پیامد همخوانی دارد. همانطور که مشخص است، در برنامه چهارم توسعه اقتصادی، اجتماعی و فرهنگی جمهوری اسلامی ایران و نظام جامع توسعه تربیت بدنی و ورزش کشور، هریک به نوعی ورزش دانشجویی را به صورت بسیار کلی مد نظر قرار داده‌اند ولی آنچه بسیار مهم و ضروری به نظر می‌رسد تدوین اهداف کلان، سیاست‌ها و راهکارهای اجرایی ورزش دانشجویی دانشجویان دانشگاه‌های علوم پزشکی است؛ به گونه‌ای که به صورت جهت‌دار و مطابق با برنامه چهارم توسعه و نظام جامع تربیت بدنی و ورزش کشور باشد. در کل می‌توان بر اساس یافته‌های این پژوهش گفت آنچه به عنوان مضمون اصلی از پاسخ‌های شرکت‌کنندگان قابل برداشت بود، ضرورت بازسازی جایگاه اجتماعی بود. اغلب شرکت‌کنندگان بر عوامل ساختاری و ضرورت بازنگری این عوامل را اعم از عوامل حمایتی و مدیریتی تأکید داشتند. در همه مصاحبه‌ها تأکید بر عوامل ساختاری و عوامل درون فردی بود. باید برای ارتقای جایگاه اجتماعی نوعی بازسازی در سطوح مختلف شکل گیرد؛ این سطوح شامل مواردی مانند اصلاح مکان فیزیکی، تأمین حمایت مالی، بازاندیشی در مورد سیاست‌های توسعه ورزش دانشگاه‌ها، مشارکت در تصمیم‌گیری‌ها و تأمل دوباره بر رسالت‌های اجتماعی وزارت بهداشت، درمان و آموزش پزشکی است.

منابع

- Anderson, A. S., & Good, D. J. (2017). Increased body weight affects academic performance in university students. *Preventive Medicine Reports*, 5, 220-223.
- Arab Ameri, G., Ehsani, M., Dehkhoda, S., & Sayah, M. (2009). Investigating the relationship between general health status, prevalence of depression and body mass index of male and female athletic and non-athletic students of Tehran University. *Journal of Motor Development and Learning*, 1(3), 83-97.
- Azimi, A., & Khanipour, H. (2022). The nature and processes related to the perception of social status among Iranian academic staff members. *Educational Research*, 44, 215-235.
- Bekker, L. G., Alleyne, G., Baral, S., Cepeda, J., Daskalakis, D., Dowdy, D., ... & Grimsrud, A. (2018). Advancing global health and strengthening the HIV response in the era of the Sustainable Development Goals: the International AIDS Society—Lancet Commission. *The Lancet*, 392(10144), 312-358.
- Blynova, O., Popovych, I. S., Tkach, T., Serhet, I., Semenova, N., & Semenov, O. (2020). *Value Attitudes of Student Youth to Physical Culture and Sports as Factors in their Aspiration for Success*.
- Bobrovsky, V., Bobrovsky, A., Moshkov, M., & Gorbunov, A. (2020). Formation of a student sports team in higher educational institutions. *In International Scientific and Practical Conference on Education, Health and Human Wellbeing (ICEDER 2019)*. Atlantis Press.
- Chung, M. H., Leung, S. F., & Välimäki, M. (2020). Use of tracking technology to examine life-space mobility among people with depression: A systematic review protocol. *BMJ open*, 10(1).

- Chzhan, I., & Shilko, T. A. (2020). Effects of physical activities on mental health of college students.
- Edham, D., Salem Safi, P., Amiri, M., Petitioner, B., Mohammadi, M., & Mozaffari, N. (2008). Examining the mental health status of incoming students of Ardabil University of Medical Sciences in the academic year 2007-2008. *Journal of Ardabil University of Medical Sciences*, 8(3), 229-234.
- Esfahani, G., Yektayar, M., Yarahmadi, Y., & Mohammadpour, B. (2018). The relationship between participating in public sports and life expectancy in the staff of Kurdistan University of Medical Sciences, Sanandaj, Iran. *Chronic Diseases Journal*, 4(2), 56-60.
- Estenberg, S., Teresa, A., & PereiraDuarte, A. (2017). Talent identification and development in male Football: A systematic review. *Sports Medicine*, 48(4), 907-931.
- Fujishiro, K., Xu, J., & Gong, F. (2010). What does "occupation" represent as an prestige and internal respect: New insights into the organizational identification process. *Human Relation*, 59(6), 815-846.
- Fuller, J. B., Hester, K., Barnett, T., Frey, L., Relyea, C., & Beu, D. (2006). Perceived external indicator of socioeconomic status? Exploring occupational prestige and health. *Social Science & Medicine*, 71, 2100-2107.
- Jakob, W. L., Lee, I. M., Pate, R. R., Powell, K. E., Blair, S. N., Franklin, B. A., ... & Bauman, A. (2020). Physical activity and public health: Updated recommendation for adults from the American College of Sports Medicine and the American Heart Association. *Circulation*, 116(9), 1081-1093.
- khanipour, H., Farahani, M., & Azimi, R. (2019). Perceived social status and its organizational, managerial and political predictors among faculty members. *Career and Organizational Counseling*, 11(40), 33-52. (Persian)
- Khataminy, F. (2014). Women, culture, sport and community health. *Message Woman*, 268(1). http://payamezan.eshragh.ir/article_55035.html (Persian)
- Mohammadi, A., Kalate Sifri, M., Farzan, F., & Razavi, S. M. (2016). Designing a paradigm model of technical and professional university sports based on data base theory. *Research in Educational Sports*, 5(13), 215-230.
- Nazari, R., Shahvali Kohshuri, J., & Askari, A. (2019). Identifying surprises and drivers effective on the future of educational sports in Iran, *Research in Educational Sports*. (Persian)
- Niazi, P., Nazari, R., & Azimzadeh, S.M. (2019). Presenting an entrepreneurial model in the field of elderly sports Based on foundational data theory. *Disability Studies*. (Persian)
- Nilsoon, L., Tully, M. A., Barnett, Y., Lopez-Sanchez, G. F., Butler, L., Schuch, F., ... & Yakkundi, A. (2016). The relationship between physical activity and mental health in a sample of the UK public: A cross-sectional study during the implementation of COVID-19 social distancing measures. *Mental Health and Physical Activity*, 19, 100345.
- Noormohammadpour, P., Halabchi, F., Mazaheri, R., Mansournia, M. A., Alizadeh, Z., Barghi, & Samarang, R. (2019). Designing and implementing a curriculum for sports and exercise medicine elective course for undergraduate medical students of Tehran University of Medical Sciences. *British Journal of Sports Medicine*, 53(10), 601-604.
- Ramzankhani, A., Melabi Qain, M., Tasli, A., Babaei, A., & Qarlipour, Z. (2012). Investigating the awareness, attitude and performance of students living in the dormitories of Shahid Beheshti University of Medical Sciences regarding physical activity in 2011. *Health Education and Health Promotion*, 1(1), 13-20.
- RisheChi Fayyaz, M. (2016). The importance of institutionalizing business ethics in order to promote the culture of entrepreneurship. *The Fourth Conference of Interaction Between Industry and University with the Approach of Improving Business*, Mashhad, 17 and 18 December. (Persian)
- Sanei, S., & Hosseini Nia, S.R. (2017). Investigating the relationship between the inhibiting factors and the degree of student participation in extra-curricular sports activities of the military university with a mixed research method. *Physiology and Management Research in Sports*, 9(4), 147-162.
- Sedighi, A., Babajani, J., & Delavar, A. (2022). Presenting and validation of a pattern of the social status of the auditing professions in Iran empirical research in accounting. 12(46), 1-26.
- Shahvali Kohshuri, J., Alavi, S. H., Loqmani, M., & Zabihi, I. (2019). Factor analysis of health indicators of Mazandaran University students with emphasis on sports activities. *Sports Management and Movement Behavior*, 24, 43-258. (Persian)
- Tofighi, A., Babaei, S., Elon Kashkouli, F., & Babaei, R. (2014). Determining the relationship between the amount of physical activity and general health in students of Urmia University of Medical Sciences. *Journal of Nursing and Midwifery*, 12(3), 166-172.
- White, R. L., Babic, M. J., Parker, P. D., Lubans, D. R., Astell-Burt, T., & Lonsdale, C. (2017). Domain-specific physical activity and mental health: a meta-analysis. *American Journal of Preventive Medicine*, 52(5), 653-666.